

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De vocis naturalibus vitijs, & virtutibus. Capvt VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

effundere, etiã si non utique vocis sunt vitia, quia tamen propter vocem accidunt, huic loco subiunguntur. Quod verò ad rectam spiritus, & vocis œconomiam attinet, nec volubilitate nimia confundenda, quæ dicimus, quæ & distinctio perit, & affectus, & nonnunquam etiã verba aliqua sui parte fraudantur, cui contrarium est vitium nimie tarditatis. Nam, & difficultate inveniendi fateretur, & segnitia soluit animos, & in quo est aliquid temporibus præfinitis aquam perdit. Promptum sit os non præceps: moderatũ non lentum. Spiritus quoque, nec crebro receptus concidat sententiam, nec eo vsque trahatur, donec deficiat. Nam, & deformis est consumpti illius sonus, & respiratio sub aqua diu pressi similis, & receptus longior, & non opportunus, ut quia fiat, non ubi volumus, sed ubi necesse est. Hæc Fabius.

De vocis naturalibus vitijs, & virtutibus.

CAPVT VI.

Vox nigra: qua?

Iulius Pollux Onomastici lib. 2. ca. 26. viginti ferme vitia enumerat, quibus mala vox appellari solet.

Prima est *ἀλωα* nigra, hoc est obscura translatione ducta ab oculis, ad aures. Nam ut nigrum segnius oculos afficit, ita hæc vox difficiliter in aures penetrat, & secum minus habet amenitatis, imò tristis retinet quidpiam horroris.

οὐκ fusca, vel subnigra, differt quidem à nigra quod minus habeat obscuritatis, sed tamen à pura vocalitatis nitore longe abest.

ἀνώγυ inamena, quales esse solent aliquando robustissimæ voces, cum quibus raro miscetur iucunditas. Et id in Cassio Senero mirabile fuisse memorat Seneca, quod valentissimæ vocis retineret suauitatem. Hæc enim inter se raro conueniunt, ut eadem vox sit suavis, & solida.

ζυγκή pusilla dicitur à Quintiliano, quæ *ὑπερόψω* excessiua, & *εὐραγάνδι* opponitur. Talis est eorum, qui pipere magis videntur, quàm loqui.

ἔτιν angusta, quæ veluti per arctum gutturis canalem tenuiter eliquatur, nec aures implet auditorum.

ἀνώγει Quæ vel difficile auditur, vel

auribus importunè molesta est.

ἀσπιδίς subfunda vocatur à Fabio, quæ ut *Ἀσπιδίος* citharista sonum intus retinet, nec vocales habet emissiones.

Εὐρηχουίον confusa, nec plene articulatis sonis distincta.

Ἐμυλῆς absona, discrepans, & inconcinna.

Ἀμυλῆς neglecta, sine nitore, & palestra.

Ἀνώγει rudis, & intractabilis, quales esse solent pulli equorum effrænes.

Ἀπειδίς ad persuadendum inepta, qualis esse solet vox cantantium in oratione.

Δυσόμαππος rigida, quæ ægrè flexiones admittit.

Τροχθα dura, & aspera, quæ strepitu aures offendit.

Διπτε pulchè indiscrpta, quæ fit, quando sermo subfultat imparibus spatijs, ac sonis, miscens longa breuius, grauius acutis, clara summissis, & inæqualitate horum omnium, sicut pedum claudicat sermo, eadem varia & inconstans dicitur.

Ἐπιπρῆ tristis, & acerba, quæ aures iniucundum sonum fundit, qualis esse solet rotarum stridularum, aut incoacinnarum aurium.

Ἐρηχθῆς infirma, quæ tenuis, & elisus spiritus, in raucam exilitatem spargitur.

Χαλκίσοια ænea, quæ instar æris vehementi quodam tinnitu aures ferit.

Ὀξθα acuta, quæ sonantius, quàm par est, aures percellit, & penetrat. Non enim acutissimus sonus orationibus conuenit, quod prætenus sit, & nimis secans, & immodicæ claritatis, contrariæ verò virtutes sunt.

Ἰσθα alta, quæ ex firmis sparsa lateribus, aures implet plenissime.

ὑπερόψω excelsa, & exaggerata, quæ non modo plenius auditur, sed ipsa firmitate durabilis est.

Λαμπρῆ clara, quæ nitidius personat, & nullis maculis infuscatur.

Πλατθα plana, fusa, explicata.

Βαρθα grauis, & prægrandis, esse solet valentissimorum musicorum, quæ si admixtam habeat suauitatem, laudatissima vox est, at verò dulcedinis expertis, plerumq; in vastâ enormitatem spargitur.

Λευθα candida, & pura, quæ aures afficit, ut color albus oculos.

Ἐμμεκοδρμῆ pura, pura, & quasi omnibus vitijs, ac sordibus defecata.

Virtutes vocis.

ἡθῶν

ἡδὴ suavis, quæ gratiæ quodam flore delectat.

Ἐπαγωγὴ illecebrosa, flexibilis, & delicatis modulis affluens.

Ἐυκλῆς exquisita, culta, facunda. Ἐυκλῆς rotunda, simplex, & ad persuasionem aptissima.

Ἐυάγωγος tractabilis, quæ facillè ab imo citatur ad summum, à summo defluit ad imū, & in omnes conciditur varietates.

Ἐυκαμπῆς flexibilis, & rigoris experta, quæ fingentem sequitur, ut cera mollis digitos.

Ἐυλίκτη volubilis, citata, & velox, qualis esse solet optimorum oratorū, ubi pugnat densius.

Γλυκῆα dulcis, & molli quodam decore efflorescens.

Λυγρὰ canora, stridula, & ad citharæ fides apta.

Σοφὴ plena, perspicua, & auditu facilis. Διαφάνης splendida, & molliter pellucens.

Et hæc ferme sunt vocum genera, & virtutes, quæ à natura proficiuntur, ab arte tamen culturam capiunt, & nitorem.

De quatuor virtutibus pronuntiationis.

CAPVT VII.

Quatuor sunt præcipuè pronuntiationis virtutes, Puritas, Perspicuitas, Cultus, Habilitas.

Tab. l. 11. Prima virtus pronuntiationis puritas.

Puritas est salubritas quædam vocis, in qua nihil est vitij, cui officit vox subfunda, rudis, immanis, dura, rigida, varia, præpinguis, aut tenuis, inanis, acerba, pusilla, mollis, effœminata. Contrà iuuat os facillè, explanatum, iucundum, vrbatum, in quo nulla rusticitas, neque peregrinitas resonet, ut ait Quintilianus, Cicero 3. de Orat. 41. pari ratione condemnat vocem mollem, muliebrem, extra modum absonam, atque absurdam, item agrestem, & rusticanam: vultque pronuntiarum non asperè, non vastè, non rustice, non hiulcè, sed presè æqualiter, & leniter. Accedit etiam tonus, seu accentus, quo homines ut æra tinnitu dignoscuntur. Hæc virtus, tum natura, tum consuetudine paratur, cuius vis magni momenti est. Itaque plurimum auuabit à teneris rectè pronuntiationi assues-

cere. Nam qui grandiores peregrinas linguas discunt, vix adeò pronuntiant, ut ab indigenis vitioso quodam sonitu non discernantur.

Perspicuitas, & lux pronuntiationis est in articulata quadam expressione omnium syllabarum, legitimisq; interpunctionibus, de cuius qua ita præcipit Fabius.

Dulcida verò erit pronuntiatio, primum si verba tota exegerit, quorum pars deuorari, pars destitui solet, plerisque extremas syllabas non profertentibus, dum priorum sono indulgent. Ut autem est necessaria verborum explanatio, ita omnes computare, & velut annumerare literas molestum, & odiosum. Obseruandum etiam, quo loco sustinendus, & quasi suspendendus sermo sit, quod Græci ὑποδιασολῆν, v. ἢ ὑποτιμῆν vocant, & hoc arte, ut apparet, est parabile.

Ornatus est cultus vocis, & nitor, cui plurimum suffragatur à natura vox facilis, magna, beata, flexibilis, firma, dulcis, durabilis, clara, pura, secans, erecta, auribus sedens, & cæteræ virtutes, quas ex Iulio Polluce commemorauimus. Accedit etiam tonus organi pulchra compositio, ut lateris firmitas, ut spiritus eum spatio pertinax, & labori non facillè cessurus.

Habilitas est in constanti quadam æqualitate, pro argumentorum diuersa ratione, iucunda pronuntiationis varietas. Ut enim optimus stylus licet sit perpetuò æqualis, & sibi constans, tamen pro materia subiecta nunc grauis, nunc floridus, nunc leniter demissus apparet: sic laudata vox semper eadè, & à sua bonitate non discedens, multas pro rerum conditione admittit varietates, è quibus omnis ei decor efflorescit. Dicitur non potest, quantam habeat gratiam ars illa variandi, quantum auditores exhilaret, & ipsum oratorem laboris vicissitudine reficiat. Contrà verò Monotonia, non modo dicentem enecat, sed ipsos exanimat auditores. Omnino ut standi, ambulandi, sedendi vices sunt, nihilque horum pari diu possimus. Ita in pronuntiatione amamus gratiam vocis in iusta æqualitate varietatem.

Erit igitur vox, ut præcepit Quintilianus, lætis in rebus plena, simplex, hilaris, fluens. In certamine erecta toris viribus, & velut omnibus neruis intenta, atrox in ira, & aspera, ac densa, & respiratione crebra, paulum in inuidia faciendâ lentior, quia non ferè ad hanc,